

Ахова птушак Бацькаўшчыны

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

www.ptushki.org

№ 1 (52) - 2013

Вынікі акцыі “Жывая вясна”

Белы бусел © М.Верабей

Вясковая ластаўка © М.Верабей

Шчурка-пчалаедка © Spacebirdy

Чорны свіргуль © М.Верабей

Звычайная зязюля © Tim Peukert

У гэтым годзе ў межах агульнаеўрапейскай кампаніі “Жывая Вясна” мы разам назіралі за прылётам пяці птушак – пасланак вясны: белага бусла, вясковай ластаўкі, звычайнай зязюлі, чорнага свіргуля і шчуркі-пчалаедкі. Усяго ў акцыі бралі ўдзел 40 краін. Беларусь апынулася на пятым месцы з 5510 зарэгістраванымі назіраннямі.

Самым першым з прадстаўленных птушак заўважылі белага бусла. Гэта адбылося 25 лютага. Больш чым праз месяц зарэгістравалі назіранне вясковай ластаўкі – 3 красавіка. За ёй прыляцелі зязюля – 8 красавіка і чорны свіргуль – 13 красавіка. І толькі 1 траўня была зарэгістравана першая шчурка-пчалаедка.

Усяго белых буслоў было адзначана 2910, вясковых ластавак – 1119, звычайных зязюль – 620, чорных свіргулёў – 846, а рэдкіх для Беларусі шчурак-пчалаедак зарэгістравана 14.

Калі казаць пра лепшых удзельнікаў, тут першае месца падзяляюць Мінская вобласць з 4840 назіраннямі і Брэсцкая вобласць з 366. Найбольш актыўных удзельнікаў кампаніі чакаюць узнагароды.

Вясна падаравала нам столькі прыгажосці і птушыных спеваў. Мы развітваемся з ёй, кажучы шчыры дзякуй, а летам будзем далей назіраць за цікавымі падзеямі птушынага свету.

Спадзяемся, што вы атрымалі сапраўдную асалоду ад сустрэчы вясны і першых птушак, а таксама даведаліся аб нечым новым і наблізіліся да прыроды.

Дзякуем усім удзельнікам “Жывой Вясны” за цікаўнасць да кампаніі і любоў да птушак!

Вольга Гарадніцкая,
каардынатар кампаніі

Сохраним болота вместе

25 октября 2013 года в Беларуси стартовала общественная кампания в защиту болот. В оргкомитет кампании вошли экологическое товарищество «Зеленая сеть», общественная организация «Ахова птушак Бацькаўшчыны» (АПБ), общественное объединение «Экодом», учреждение «Центр экологических решений» и «Экопроект-Партнерство». В поддержку кампании был объявлен сбор подписей среди общественных организаций и жителей Беларуси, местные жители также собирали подписи в поддержку своих болот.

19 апреля 2013 года все собранные подписи местных жителей (около 500), общественных организаций (90 подписей), подписей под электронным обращением и бумажные подписи граждан (более 5000) были переданы в Совет Министров Республики Беларусь, Минский областной исполнительный комиетет, Комитет государственного контроля, Министерство энергетики и Министерство природных ресурсов и охраны окружающей среды.

К сожалению, в своем ответе на обращение жителей и общественных организаций, Министерство энергетики и концерн Белтопгаз высказались категорически против отмены Постановления и сохранения целостности заказников.

Первой территорией, которая попала «под нож» в рамках Постановления №794 стал заказник «Ветеревичский». Несмотря на то, что ученые Академии наук Беларуси считают добычу торфа в заказнике «Ветеревичский» невозможной, Пуховичский исполнительный комитет вынес решение о выводе 200 га территории заказника из категории охраняемых земель.

Старший научный сотрудник института Максим Ермохин утверждает следующее: «Земли, на которые претендует Старобинский торфобрикетный завод, являются особо ценными. И несмотря на решение райисполкома, мы не можем дать положительное обоснование, так как торфодобыча там ставит крест на всей экосистеме, на всем заказнике».

В рамках кампании, ОО «Экодом» подало жалобу в прокуратуру Пуховичского района. В итоге решение о преобразовании ландшафтного заказника местного назначения «Ветеревичский» было признано незаконным и приостановлено.

Заказник Ветеревичский © bezbolot.net

Навіны арганізацыі

Первый Атлас гнездящихся птиц Беларуси

Подорлик малый © Н.Гулинский

С 2013 г. по инициативе Европейского совета по учётам птиц (EBCC) начинается большой общеевропейский проект по созданию второго европейского Атласа гнездящихся птиц. Первый Атлас создавался еще в 80-е годы прошлого века и был издан в 1997 г. (Hagemeijer & Blair). За эти тридцать лет изменилось многое: условия обитания птиц, численность и распространение практически всех видов. Выяснить современную ситуацию распространения птиц в Европе – это главная цель нового амбициозного проекта. Полевые исследования продлятся 5 лет (2013-2017 гг.), а издание книги европейского Атласа намечено на 2020 г.

В рамках европейского проекта планируется создать первый национальный Атлас гнездящихся птиц Беларуси. На сегодняшний день Беларусь одна из немногих стран Европы, где еще никогда не создавался свой национальный Атлас птиц. Некоторые страны, например, такие как Чехия, Великобритания, создали уже 2-3 Атласа, примерно один в 10 лет, и не планируют останавливаться на достигнутом.

Для чего же нужен национальный Атлас? Прежде всего, это актуальные сведения о современном распространении и численности гнездящихся птиц Беларуси. Также это основа для изучения в последующие годы динамики численности и распространения видов, подспорье при планировании действий по охране птиц, ценные данные для научного анализа и другое.

Собрать информацию для такого Атласа можно только совместными усилиями большого числа участников. ГА «Ахова птушак Бацькаўшчыны»и НПЦ НАН Беларуси по биоресурсам, как соорганизаторы работы по проекту, приглашают всех заинтересовавшихся людей принять участие в проведении учетов гнездящихся видов птиц и подготовке издания. Все участники проекта будут обязательно указаны в планируемой книге. Кроме того, есть возможность стать авторами видовых очерков. Чтобы присоединиться к созданию Атласа, нужно заполнить анкету на сайте АПБ. После этого вам будут высланы методические рекомендации по проведению учётов птиц.

Семён Левый, технический координатор проекта

Тыдзень птушак у Брэсце

Тыдзень птушак у Брэсце © Ю. Янкевіч

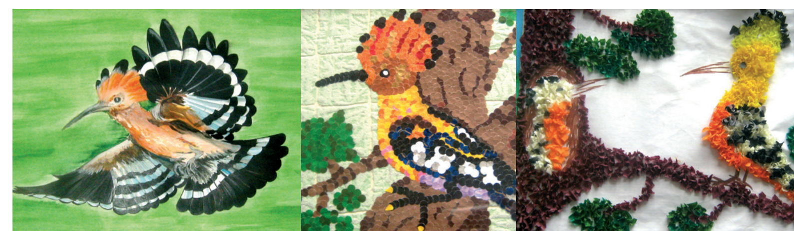
Ужо дзявяты раз на базе сектара "Прырода і экалогія" брэсцкі краязнаўчы музей разам з Заходне-Палескім рэгіянальным аддзяленнем "Аховы птушак Бацькаўшчыны" праводзіць Міжнародны тыдзень птушак.

У мінулыя гады тыдзень птушак у Брэсце праходзіў у выглядзе экалагічных гульняў для навучэнцаў сярэдніх школ. Але ў гэтым годзе гульні крыху адрозніваюцца – ім надалі больш сямейны і калектыўны характар. 1 красавіка ўсе наведвальнікі музея маглі паўдзельнічаць у адукацыйных экскурсіях і турнірах.

У музеі таксама была прэзентаваная фотавыстава Гродзенскага абласнога аддзялення АПБ, якую на працягу месяца маглі наведаць усе жадаючыя. Не абышлося без майстар-класаў: Дзяніс Табуноў паказаў, як трэба рабіць штучныя гняздоўі для вераб'іных птушак, а мастачка Таіса Філіпава навучыла размалёўваць яйкі.

Мерапрыемства было накіравана на тое, каб удзельнікі атрымалі як мага больш ведаў пра птушак і родны край.

Для птушак і людзей

Працы ўдзельнікаў конкурса

Кожны год Слуцкі экалагічна-біялагічны цэнтр навучэнцаў, на базе якога працуе Слуцкае аддзяленне АПБ, праводзіць раённую арніталагічную акцыю ў межах нацыянальнай кампаніі "Птушка года". Гэтым разам акцыя "Для птушак і людзей" пачалася ў лютым, а скончылася 6 красавіка. Яна ўключала наступныя намінацыі: "Удод – птушка 2013 года", "Мы птушак захаваем – і Зямля будзе жыць!", "Падарунак Музею Салаўя".

Каля 500 чалавек прынялі ўдзел у акцыі. Юныя мастакі адлюстравалі яркага ўдода, агітбрыгады сваімі выступамі прыцягнулі ўвагу да звычайных птушак і іх разнастайнасці, выказаліся супраць вясенняга палявання, забруджвання тэрыторый і вадаёмаў. Удзельнікі акцыі паказалі, якой багатай можа быць іх фантазія. Былі прадстаўлены вырабы ўдода з пер'яў, паперы, пластыліна, бісера і гэтак далей.

Назірай за птушкамі разам з Клубам200!

Клуб200 – гэта добраахвотнае аб'яднанне сябраў АПБ, якія цікавяцца назіраннямі птушак. Клуб дапамагае яго сябрам убачыць у прыродзе новыя для іх віды, а таксама рэдкія у Беларусі або зрэдку адзначаемых на яе тэрыторыі; больш даведацца пра вызначэнне птушак. Адначасова Клуб накіраваны на актыўную ахову птушак на нацыянальным і міжнародным узроўнях.

Клуб200 адкрыты для кожнага сябра АПБ, які падзяляе мэты Клуба, выконвае нормы (правілы) Клуба. Яго сябрам можа быць назіральнік птушак, які адзначыў не менш за 200 відаў птушак на тэрыторыі Беларусі. Кандыдатам у сябры можа стаць той, хто адзначыў не менш за 100 відаў птушак на тэрыторыі нашай краіны. Кандыдат у сябры распаўсюджвае і атрымлівае ўсю інфармацыю нароўні з сябрамі Клуба, але не можа быць абраны ў Праўленне Клуба і галасаваць па гэтым і іншым пытанням, звязаным з дзейнасцю Клуба200.

Зарэгістравацца можна на сайце грамадскай арганізацыі "Ахова птушак Бацькаўшчыны": www.ptushki.org/club200. Зрабіўшы гэта, вы зможаце адзначаць птушак, якіх вы бачылі за ўвесь час свайго захаплення імі. Таксама можна адзначаць толькі тых птушак, якіх вы ўбачылі ў 2013 годзе.

Клуб200 мае свае рэкорды і сваіх рэкардсменаў. Напрыклад, Дзяніс Кіцель за 95 дзён заўважыў 100 відаў птушак. За такі маленькі тэрмін да Дзяніса яшчэ ніхто не назіраў столькі відаў. А Раман Шкабара з'яўляецца самым маладым сябрам Клуба200 – ён заўважыў свой 200-ты від ва ўзросце 15-ці гадоў і аднаго месяца.

Нават калі вы не бачылі 200 ці 100 відаў птушак, вы можаце зарэгістравацца ў Клубе, каб проста для сябе адсочваць свае назіранні. Далучайцеся да Клуба200!

Кукушки онлайн

Обыкновенная кукушка © Tim Peukert

В этом году Беларусь присоединилась к международной программе по спутниковому слежению за обыкновенной кукушкой. Проект, задача которого состоит в том, чтобы способствовать сохранению популяции обыкновенной кукушки в Европе, будет реализовываться в 2013 году в трех странах – Беларуси, Германии и Великобритании.

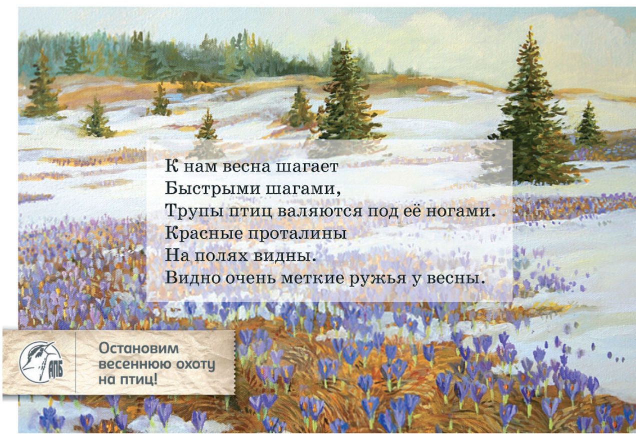
Пять кукушек получили специальные датчики, которые передают информацию о местонахождении птиц в режиме реального времени. Это позволяет установить пути их миграции и места зимовок.

Программа слежения за кукушками уже дала первые результаты: четыре из пяти птиц вылетели за границы нашей страны, а одна из них была зафиксирована в Саудовской Аравии! Все желающие могут понаблюдать за полётом птиц онлайн на нашем сайте: www.ptushki.org/cuckoo.

Новые правила ведения охоты

Министерство лесного хозяйства Беларуси опубликовало для общественного обсуждения новый проект Правил ведения охотничьего хозяйства и охоты. Предыдущий вариант вызвал широкое общественное обсуждение, после чего Минлесхоз заверил, что голос общественности был услышан. В частности, ведомство заявило, что приняло меры по снижению влияния весенней охоты на птиц.

Простое сравнение вариантов показывает, как Министерство лесного хозяйства позаботилось о мигрирующих и гнездящихся весной птицах.

В текущем документе разрешается охота на 1 вид уток (крякву) в период с 1-й субботы апреля по 2-е воскресенье мая, в светлое время суток. Причем она открыта только на селезней, подсевших к чучелам или подсадной. Также запрещается охота на пролетающих птиц (кроме гусей и вальдшнепов).

Сравним с тем, что предлагается в новой редакции: массовая весенняя охота разрешена уже на 5 видов уток, причем предлагается разрешить стрельбу на уток влет.

К слову, в предыдущем варианте проекта Правил, который был вывешен на сайте Минлесхоза и уже не доступен, предполагалось убрать электронные манки из разрешенных способов охоты при охоте на уток: «ружейный из засады (скрадка) только с подманиванием с помощью подсадной утки (уток) и (или) чучела (чучел) и манков кроме электронных». Почему же отказались от этого нововведения в новой редакции Правил непонятно, ведь электронные манки запрещены даже в России.

В документе есть целый ряд сносок, на которые ссылается Минлесхоз и которыми вводятся ограничения и особые случаи. Только в отличие от договоров или рекламы, где мелким шрифтом пишут самое главное, в Правилах все эти сноски не имеют практически никакого значения.

Сноска первая. Или, скорее, ее отсутствие - Приложения 11/1, которое определяет виды и сроки охоты на территориях, находящихся в ведении Управления делами президента Беларуси.

Само уравнивание прав всех охот пользователей – вещь правильная. Скорее, даже удивительно, как в действующий вариант Правил попало разделение охотпользователей на «высшую» и «низшую» касты. Наверно, «по просьбам трудящихся».

В плане же охоты на водно-болотных птиц наличие или отсутствие особых привилегий для охотхозяйств, находящихся в ведении Управления делами президента, практически ничего не дает. Потому, что в Припятском национальном парке как охотились без правил, так и будут охотиться дальше. А в Беловежской пуще как не охотились весной, так, надеюсь, и не будут.

В то же время, убрав Приложение 11/1, Минлесхоз существенно расширил список охотничьих видов, которые можно добывать весной. При этом логика включения того или иного вида – не понятна. При том, что адекватных данных о численности уток в распоряжении Министерства нет, совсем не ясно, почему весной предлагается охотиться, например, на красноголового нырка, количество которого устойчиво снижается как в Европе, так и в Беларуси, а сам вид отнесен ко 2 категории в Списке приоритетных видов для охраны в Европе (SPEC-2). Для сравнения, к этой же категории отнесены малый подорлик и красный коршун.

Сноска вторая - об ограничении срока охоты до 28 дней в рамках двухмесячного весеннего периода со 2-й субботы марта по 2-е воскресенье мая.

На самом деле говорить об этом как о достижении – просто лукавство. Для уток сезон охоты и так длился 5 недель, но был фиксированным. А интенсивный пролет гусей проходит и того быстрее. В то же время закладываемая в этом положении гибкость, дающая возможность охотпользователям самостоятельно определять сроки охоты в рамках двухмесячного периода, направлена совсем не на охрану птиц. Как раз наоборот: смысл заключается в предоставлении возможности открыть охоту в наиболее привлекательный период, с учетом особенностей погодных условий, чтобы обеспечить охотам максимальную успешность. Соответственно, для птиц это будет означать максимальный урон.

Сноска третья - о запрете на охоту на серого гуся в местах его гнездования.

Здесь логика Министерства лесного хозяйства вообще не понятна. С одной стороны, вроде бы ведомство как бы хочет оградить серого гуся от весенней охоты и предлагает в местах гнездования, подтвержденных Академией наук, запретить его добычу. С другой – оно настойчиво не желает исключить серого гуся из списка охотничьих видов для весеннего сезона охоты, что было бы гораздо проще и понятнее.

Весной же получится, что многие серые гуси так и не смогут долететь до «утвержденных Минприроды» мест гнездования в нашей стране, так как будут застрелены по дороге, а на территориях, до которых Академия наук не добралась и о которых не знает, так и не смогут начать гнездиться. За примерами далеко ходить не надо: про то, как в этом году выбили серого гуся, можно почитать здесь.

Вот такая хитрая охрана серого гуся.

Что в итоге?

В сухом остатке, посмотрев на предлагаемые изменения в новой редакции Правил ведения охоты и охотничьего хозяйства, имеем следующее:

- наращивание количества видов, на которые будет открыта охота (с 1 до 5) и включение в список видов, имеющих неблагоприятный статус;
- увеличение в 2 раза периода, в котором можно будет охотиться на уток (с 1 месяца до 2 месяцев) и предоставление охотпользователям возможности начинать охоту в наилучшее для них время;
- разрешение стрельбы на уток влет;
- псевдомеры по сохранению серого гуся;
- неспособность сохранить в Правилах хоть какие-то разумные предложения по снижению пресса весенней охоты на популяции птиц (например, запретить электронные манки).

Охота в таком виде и с таким отношением регулирующего охоту органа – это просто безответственность.

Весенняя охота

Мы всегда с радостью встречаем весну, слушая пение птиц. Но о том, что десятки тысяч уток и гусей могут быть убиты из охотничьего ружья в это время года, многие забывают или и вовсе не хотят знать. Каждый год с приходом весны природозащитные организации и неравнодушные люди снова и снова напоминают о проблеме весенней охоты на водоплавающих птиц в нашей стране.

Реки Республики Беларусь – это ключевые европейские миграционные пути. Каждую весну самые сильные птицы, пережившие осеннюю охоту и долгую зиму, останавливаются здесь на гнездование и кормежку. В это же время начинается сезон весенней охоты, и тысячи белорусских и иностранных охотников утоляют свою жажду развлечений ценой убитых птиц.

Каждый год общественная организация «Ахова птушак Бацькаўшчыны» призывает общественность задуматься об этой серьезной проблеме и начать действовать в области отмены весенней охоты. Неоднократно подписывались петиции, проводились акции и образовательная работа. В этом году представители АПБ решили отойти от сбора подписей и отправки писем против весенней охоты в органы государственного управления.

Совместно с рекламным агентством Publicis Hepta Belarus «Ахова птушак» постаралась привлечь внимание не совсем обычным способом: были созданы открытки не для слабонервных с трогательными строками об убитых птицах. Они адресованы в первую очередь охотникам, Министерству лесного хозяйства, охотничьим обществам и другим активным организаторам и защитникам весенней охоты, таким, например, как Национальный парк «Припятский». К сожалению, никакой реакции не последовало.

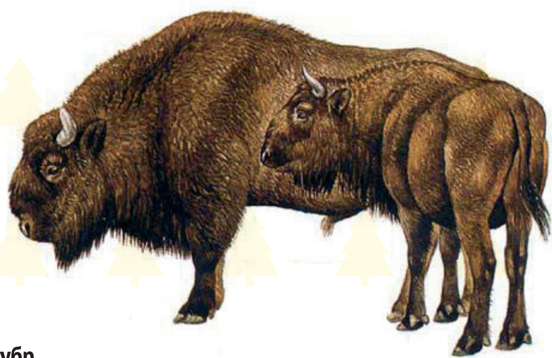
Весной под выстрелы охотников попадают птицы, готовые к размножению. Это означает, что они уже никогда не дадут потомства. О необходимости закрыть весеннюю охоту на водоплавающих птиц в Беларуси неоднократно высказывались представители науки и культуры, такая же позиция Белорусской православной церкви и Католического костела, Министерства природных ресурсов и охраны окружающей среды Республики Беларусь. Несмотря на все усилия, весенняя охота по-прежнему длится два месяца. Для сравнения: в странах Европы, включая Украину, такая охота закрыта повсеместно. В России ее срок сокращен до 10 дней, а в ряде регионов нашей ближайшей соседки на нее и вовсе введен запрет.

Этой весной общественная организация «Ахова птушак Бацькаўшчыны» поддержала петицию школьника Артёма Толочко. Ее подписали более тысячи человек. Это доказывает, что даже школьнику понятно: весенняя охота – это хамская охота.

Виктор Фенчук, директор общественной организации «Ахова птушак Бацькаўшчыны»:

Проблема весенней охоты на водоплавающих птиц является одним из приоритетных направлений работы АПБ. Важно отметить, что внимание общественности к проблеме усиливается: с каждым годом всё больше людей узнают об этом, всё большее число охотников понимает несовместимость весенней охоты с сохранением водно-болотных птиц. Я уверен, что эти количественные изменения превратятся в качественные. Но когда и как это произойдёт, сложно сказать. Наверное, тогда, когда Министерство лесного хозяйства, которое отвечает за регулирование охоты, перестанет одновременно отвечать и за выполнение плана по доходам.

Зубр

1. Белавежская пушча

Белавежская Пушча – буйнейшы і адзіны з некалі тыповых ў Еўропе масіў пярвічных лясоў, які захаваўся да сённяшніх дзён. Асобныя участкі лесу маюць сярэдні узрост 250 – 350 гадоў, нярэдка сустракаюцца 500-600-гадовыя дрэвы. Белавежская Пушча – адзіны ў Еўропе лясны масіў, у якім больш за тысячу шматвекавых дрэў. Тут адзначана шмат рэдкіх відаў птушак і жывёл. Гэта месца гнездавання **чорнага бусла, барадатай кугакаўкі, звычайнага зімародка** і іншых. Усяго ў Белавежскай пушчы налічавеца 253 віда птушак. З рэдкіх жывёл тут можна пабачыць **еўрапейскую рысь, паўночнага кажанка,** а таксама **зубра** – гордасць пушчанскіх лясоў, самую буйную жывёліну на еўрапейскім кантыненце. Белавежская пушча – самая тытулаваная прыродная тэрыторыя Беларусі.

Тытулы: Нацыянальны парк, Аб'ект сусветнай спадчыны, Біясферны рэзерват, Дыплом Савета Еўропы, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

Арлан-белахвост

2. Балота Дзікое

Дзікое – адно з буйнейшых у Еўропе балот нізіннага і пераходнага тыпу, якое захавалася ў натуральным стане. Цікавай асаблівасцю балота зяўляецца наяўнасць тут буйнейшых зарасляў бярозы нізкай. Арнітафаўна тэрыторыі прадстаўлена больш, чым 100 відамі птушак, з якіх каля 20 занесены ў Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь. Гэта **барадатая кугакаўка, пугач, арлан-белахвост, чорны бусел, шэры журавель, балотная сава**. Міжнародная значнасць балоту надае гнездаванне тут некалькіх відаў, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення: **вяртлявая чаротаўка, вялікі арлец, дубальт, вялікі грыцук.** На тэрыторыі балота адзначана **рысь, воўк.** Асабістае значэнне Дзікое мае для захавання ў нацыянальным парку «Белавежская пушча» абарыгеннай папуляцыі лася. На тэрыторыі выяўлена больш за 10 відаў насякомых і больш за 20 відаў раслін, што занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі.

Тытулы: Уваходзіць у Нацыянальны парк «Белавежская пушча», Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

3. Выганашчанскія балоты

Барадатая кугакаўка

Буйнейшы ў Беларусі комплекс дробнаЛістых забалочаных лясоў, балот, рачных пойм і мелкаводных азёр. Спалучэнне цяжкапраходных тэрыторый абумовіла наяўнасць высокай колькасці рэдкіх відаў птушак. Менавіта тут захавалася адна з апошніх на Палессі папуляцый харызматычнай **барадатай кугакаўкі** (20-30 пар) і **заходне-еўрапейскага падвіду глушца** (15-25 самцоў), рэгулярна гняздуецца некалькі пар **арлана-белахвоста**. Выганашчанскія балоты – дом для шмат відаў, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення: **вяртлявая чаротаўка, вялікі арлец, дубальт, вялікі кулён, вялікі грыцук.** На тэрыторыі заказніка існуе адна з найбуйных у Беларусі груповак лася. Заказнік мае вялікае значэнне для захавання фаўны рэптылій і амфібій: тут знаходзіцца адна з найбуйных у Беларусі папуляцый **гадзюкі.**

Што пагражае: Згодна з Пастановай Савета міністраў №794 ад 17.06.2011, да 500 гектараў тэрыторыі заказніка можа быць адведзена пад здабычу торфа дзеля патрэбаў Ляхавіцкага торфа-брыкетнага завода. Дзевяноста грамадскіх арганізацый Беларусі выступілі супраць гэтай пастановы, а тысячы людзей падпісаліся пад адпаведнай петыцыяй.

Тытулы: Рэспубліканскі ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

Венерын чаравічак

4. Балота Спораўскае

Тэрыторыя ўяўляе сабой адзін з буйнейшых у Еўропе комплексаў пойменных нізінных балот, які захаваўся ў натуральным стане. Гэта другое па значнасці месца гнездавання вяртлявай чаротаўкі ў Беларусі: тут гняздуецца каля 9% сусветнай папуляцыі, і менавіта тут адзначана самая высокая ў свеце шчыльнасць гнездавання гэтага віду. Балота Спораўскае забяспечвае існаванне папуляцый цэлага шэрагу рэдкіх і знікаючых відаў птушак, сярод якіх два віды **(драч і дубальт)** знаходзяцца пад глабальнай пагрозай знікнення, а 20 занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі. Забалочаная пойма характарызуецца ўнікальным складам раслін, з якіх 18 відаў ахоўваюцца.

Тытулы: Рэспубліканскі ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

5. Балота Званец

Званец – буйнейшае ў Еўропе нізіннае балота са шматлікімі адкрытымі астравамі. Плошча балота – больш за 100 квадратных кіламетраў! Асаблівую значнасць Званец мае для захавання буйнейшай у свеце папуляцыі **вяртлявай чаротаўкі**, адной з самых рэдкіх вераб'іных птушак Еўропы. На балоце Званц іх жыве каля 4 тысяч пар, ці кожная трэцяя птушка ў свеце. Знікне Званец – і пад пагрозай знікнення апынецца цэлы біялагічны від. Таму захаванне Званца важнае ў сусветным маштабе. Акрамя вяртлявай чаротаўкі тут жывуць і шмат іншых рэдкіх і цікавых выдаў птушак, такія, як занесеныя ў Міжнародную чырвоную кнігу **вялікі арлец, дубальт, вялікі кулён.** Усяго 21 від птушак са 110, якія адзначаюцца на балоце Званец, занесены ў Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь. На Званцы шмат і рэдкіх раслін, у тым ліку – архідэй: тут растуць **венерын чаравічак, пылкагалоўнік чырвоны** і шмат іншых.

Вяртлявая чаротаўка

Тытулы: Рэспубліканскі ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

Драч

6. Прастыр

Адзін з найбольш дзікіх куточкаў Беларусі, які захаваўся сярод пераўтвораных ландшафтаў. Тэрыторыя моцна абводнена, у выніку чаго нават у засушлівыя гады яна цяжкадаступная, а пры высокай вадзе і ўвогуле непраходная. На гэтай тэрыторыі дамінуюць поймавыя лугі, трысняговыя і асаковыя балоты. У складзе арнітафауны Простыра адзначана 133 віда птушак, з якіх 27 занесены ў Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь. Найбольшае значэнне тэрыторыя мае для водна-балотных відаў. Тут гняздуюцца 4 глабальна пагражаемых віда: **вялікі арлец, дубальт, вялікі грыцук, вяртлявая чаротаўка.** Таксама, на тэрыторыі ўгоддзя гняздуецца шэраг іншых птушак, якія маюць ахоўны статус у Еўропе або ў Беларусі: **вялікая белая чапля, салаўіны цвыркун, малы і звычайны пагоніч.** Дзякуючы цяжкай праходнасці тэрыторыі фактар неспакою ў пойме мінімальны, што спрыяе канцэнтрацыі ў заказніку розных відаў жывёл.

Тытулы: Рэспубліканскі ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

Вялікі грыцук

7. Сярэдняя Прыпяць

Сярэдняя Прыпяць – гэта буйнейшы ў Еўропе ўчастак рачной поймы, які захаваўся ў натуральным стане. Нездарма Прыпяць называюць беларускай Амазонкай – шырыня разліваў можа дасягаць 20 кіламетраў, а шматлікія пераплеценыя старарэчышчы нагадваюць павуцінне. Каштоўнасць заказніка ў захаванасці некранутых пойменных лясоў і лугоў. Пойма ракі Прыпяць у сярэдней плыні – ключавы еўрапейскі пралетны шлях для водна-балотных птушак. Штогод сотні тысяч **качак, гусей, кулікоў** спыняюцца на Прыпяцкіх паплавах на сваім шляху. Тут таксама гняздуюцца занесеныя ў Міжнародную Чырвоную кнігу **вялікі арлец, вялікі грыцук, белавокі нырок.** Ёсць на гэтай тэрыторыі і рэдкія расліны: **сальвінія плывучая, луннік ажываючы, вадзяны арэх плывучы, фіялка багнавая, сліва калючая, аднацветка аднакветкавая** і шмат іншых.

Тытулы: Рэспубліканскі ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

8. Альманскія балоты

Альманскія балоты – гэта буйнейшы ў Еўропе комплекс верхавых, пераходных і нізінных балот, які захаваўся да нашых дзён у натуральным стане. Плошча – амаль 100 тысяч гектараў. Захаванню тэрыторыі паспрыяла стварэнне тут вайсковага палігона, пад-

ТОП|15

ДЛЯ БІЯРАЗН

Каб пабачыць дзіўнае – не трэба ляцець у далёкія краіны. Л
рэдкія архідэі і фіялкі, а таксама іншыя рэдкія жывелы, птуш
Да 15-годдзя АПБ мы склалі карту найбольш значных 15 тэ
якія вы пазнаеце, чаму Сінявокая славута сваёй некранутай

Вялікі арлец

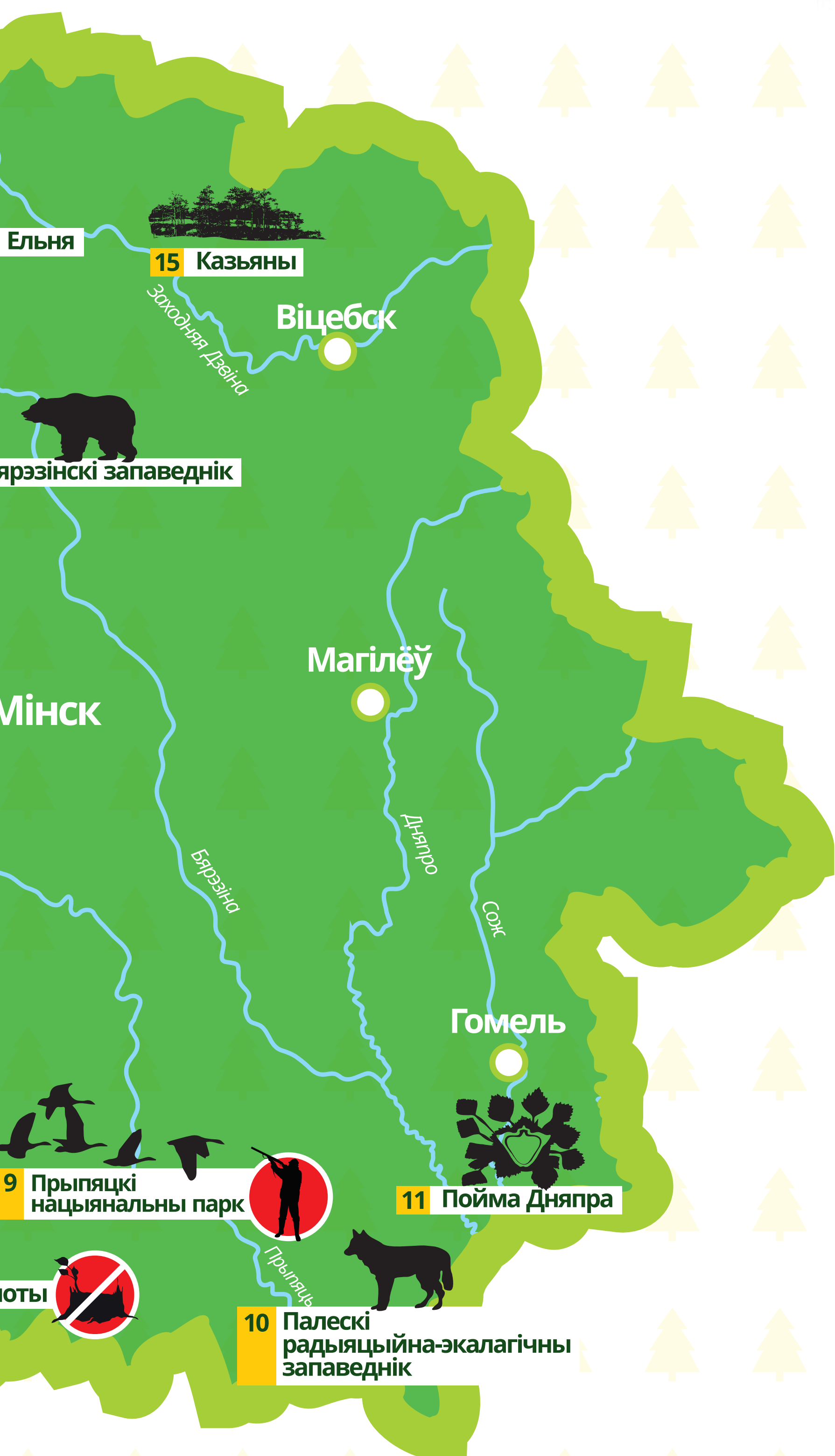
най колькасці гняздуюцца
больш чым 100 пар **шэрых ж**
забяспечваюць існаванне з
рускай папуляцыі **барадатай**
глушэц, палеская папуляцы
прыгнечаным становішчы.

Што пагражае: Пасля за
стала хутка асвойвацца: ту
развіваецца паляўнічая га

5 | ТЭРЫТОРЫЙ БЕЛАРУСІ

НАСТАЙНАСЦІ

**Лошадзі Пржэвальскага і зубры, чорныя аісты і зімародкі,
ікі і расліны чакаюць цябе ў Беларусі.
рыторый для біяразнастайнасці нашай краіны, наведаўшы
прыродай на ўсю Еўропу.**

час чаго з тэрыторыі Альманскіх балот былі адселены нават хутары. З-за падобнай маладаступнасці тэрыторыя стала ключавым месцам гнездавання самай асцярожнай драпежнай птушкі Беларусі — **вялікага арляца.** Акрамя таго тут у знач- **вялікі грыцук, вялікі кулён,** **журавоў.** Альманскія балоты начнай часткі (да 20%) бела- **й кугакаўкі,** гняздуецца тут і я якога зараз знаходзіцца ў

акрыцця палігона тэрыторыя т створаны Палесскі лясгас, спадарка, будуюцца дарогі. Пасля адпаведнага рашэння пра адкрыццё мяжы, летам з украінскага боку дзеля збору грыбоў і ягад штодзень заходзіць некалькі тысяч чалавек.

Тытулы: Рэспубліканскі ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

9. Прыпяцкі Нацыянальны парк

Унікальная частка поймы ракі Прыпяць, характэрнай рысай якой з'яўляюцца славутыя поймавыя дубровы, адкрытыя паплавы і забалочаныя лясы. Прыпяцкія балоты маюць міжнароднае значэнне для захавання відаў, якія знаходзяцца пад глабальнай пагрозай знікнення: **вялікі арлец, дубальт, вялікі грыцук.** На рэгіянальным узроўні гэтая тэрыторыя важная для захавання **чорнага бусла, арла-вужаеда, шэрага жураўля.** Тут існуе стабільная папуляцыя **зубра**. Наяўнасць такой колькасці відаў нацыянальнай і міжнароднай значнасці падкрэслівае важнасць тэрыторыі для захавання біялагічнай разнастайнасці Палесся, Беларусі і Еўропы ў цэлым.

Дубальт

Што пагражае: Як ні дзіўна – сам Нацыянальны парк. Тэрыторыя парку знаходзіцца на ключавым еўрапейскім пралетным шляху водна-балотных птушак. Але прыярытэтам адміністрацыі парку тут абраная не іх ахова, а развіццё веснавога палявання.

Тытулы: Нацыянальны парк, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

10. Палескі дзяржаўны радыяцыйна-экалагічны запаведнік

Чорны бусел

Адзіная тэрыторыя Беларусі, дзе гаворка ідзе не пра захаванасць дзікай прыроды, а пра яе вяртанне. Запаведнік дзейнічае ў межах 30-ці кіламетровай зоны адсялення, створанай пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС. За 26 год месца чалавечай трагедыіператварылася ў рай для дзікай прыроды. І з кожным годам запаведнік становіцца ўсё больш значным для захавання біяразнастайнасці. Тут ёсць папуляцыя **зубра**, вяртаецца **мядзведзь**, вяртаюцца многія віды драпежных птушак, якія раней там не гняздзіліся. Палескі радыяцыйна-экалагічны запаведнік – адно з нешматлікіх месцаў, дзе ўсе працэсы аднаўлення праходзяць абсалютна натуральна. На гнездаванні ў запаведніку мужна сустрэць такіх рэдкіх птушак, як **вялікі арлец, чорны бусел, арол-вужаед, малы арлец, арлан-белахвост, сокала-пустальга, барадатая кугакаўка.** Гэта тэрыторыя — ўнікальнае для Беларусі месца зімоўкі буйных драпежных птушак – **арлана-белахвоста і арла-маркута**. Запаведнік – адзінае месца ў Беларусі, дзе можна сустрэць **лошадзь Пржэвальскага.**

Тытулы: Запаведнік, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

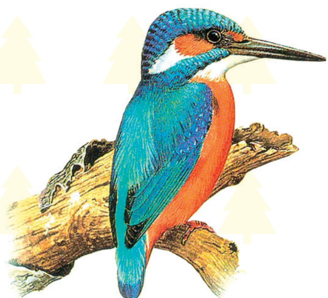
11. Пойма Дняпра Лоеў-Жары

Вадзяны арэх плывучы

Пойма р. Дняпро – гэта адзін з ключавых шляхоў для мігруючых водна-балотных птушак. Найбольш распаўсюджанымі тыпамі экасістэм на дадзенай тэрыторыі з'яўляюцца лугі. Менавіта яны займаюць больш за палову плошчы тэрыторыі і ствараюць выдатныя ўмовы для гнездавання такіх рэдкіх відаў, як **дубальт, драч, малая крычка, белакрылая крычка, звычайны пагоніч.** Крутыя берагі спрыяюць гнездаванню **ластаўкі-зямлянкі.** Тут растуць некаторыя рэдкія і знаходзячыеся пад пагрозай знікнення расліны. Гэта, напрыклад, **званок лілеялісты, кураслеп лясны, асака ценявая, лілея кучаравая, касач сібірскі, наяда вялікая, шалфей лугавы, вадзяны арэх плывучы, фіялка багнавая, падвей стройны.** Арнітафаўна тэрраторыі слаба вывучана і таму патрабуе далейшых даследванняў. Для поймы Дняпра было адзначана каля 200 відаў птушак.

Тытулы: Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

12. Налібоцкая пушча

Зімародак

Налібоцкая пушча – адзіная цэласная тэрыторыя, размешчаная ў басейне Нёмана ў заходняй частцы цэнтральнай Беларусі, на якой практычна ў натуральным стане захаваліся лясныя масівы вялікай плошчы са спецыфічным прыродным комплексам. Прырода заказніка адрозніваецца выключнай прыгажосцю і маляўнічасцю натуральных ландшафтаў, высокай лясістасцю (каля 80 %) і нізкай сельскагаспадарчай засвоенасцю. Тэрыторыя мае выключнае значэнне для захавання месцаў гнездавання **малога арляца** (уваходзіць пяцёрку найбольш значных месцаў для Еўропы), **звычайнага зімародка і чорнага бусла**. Таксама тут адзначаны ў невялікай колькасці **дубальт, вялікі грыцук і вялікі кулён**. Сярод рэдкіх звяроў тут можна пабачыць **еўрапейскага зубра, еўрапейскую рысь, барсука, арэшнікавую соню.** Ёсць і рэдкія расліны: **баранец звычайны, лілея кучаравая, цыбуля мядзведжая** і шмат іншых.

Тытулы: Ландшафтны заказнік, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

Буры мядзведзь

13. Бярэзінскі біясферны запаведнік

Бярэзінскі біясферны запаведнік – буйнейшы комплекс хваёвых лясоў, якія перамяжаюцца з верхавымі і нізіннымі балотамі і поймамі рэк. Яго прыродныя ўмовы характарызуюцца некранутым аблічам лясоў і вялікіх сфагнавых балот. Запаведнік быў створаны ў 1925 годзе дзеля захавання папуляцыі бабра, але цяпер тэрыторыя мае іншае значэнне. Гэта адно з самых бяспечных месцаў у Беларусі для бурага мядзведзя, які зараз вельмі пакутвае ад актывізацыі лясной гаспадаркі і загоннага палявання. Тут не вядзецца падкормка, санітарныя рубкі, не палююць на ваўка, што робіць запаведнік адным з нешматлікіх месцаў у краіне з натуральным ходам прыродных працэсаў. Тут жыве папуляцыя **зубра**, можна пабачыць **сажалкавую начніцу, паўночнага кажанка, садовую соню, рысь, барсука.** Сучасная флора запаведніка ўключае больш 2000 відаў раслін. Сярод іх рэдкія і тыя, што знаходзяцца пад пагрозай: **граздоўнік рамонкалісты, мнаганожка звычайная, бяроза карлікавая, венерын чаравічак сапраўдны** і шмат іншых.

Тытулы: Запаведнік, Біясферны рэзерват, Дыплом Савета Еўропы, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

14. Балота Ельня

Шэры журавель

Буйнейшае ў Беларусі верхавое балота са шматлікімі азёрамі, якія прыдаюць разнастайнасць аднатоннаму ландшафту. У сувязі з цяжкай даступнасцю і спецыфікай ландшафтаў тэрыторыя выкарыстоўваецца чалавекам вельмі абмежавана. На тэрыторыі заказніка сустракаецца 117 відаў птушак, 25 з якіх занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі. Характэрная рыса балотнага масіву Ельня – наяўнасць калоній кулікоў на балоце і калоній чаек на азёрах. Гэта месца гнездавання птушак, тыповых для комплексаў верхавых балот: **чорнаваллёвага гагача, пардвы, залацістай сеўкі, сярэдняга кулёна і куліка-селянца.** Рэдкія для Беларусі, яны сустракаюцца тут у значнай колькасці. Акрамя іх на балоце гняздуюцца **сокал-дрымлюк і арол-вужаед.** Ельня мае вялікае значэнне як месца прыпынку мігрыруючых гусей, качак і жураўлёў на вясновых і восеньскіх пралётах. З рэдкіх жывёлін тут сустракаецца **барсук**.

Тытулы: Ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

15. Каз'яны

Заказнік уяўляе сабой складаны мазаічны комплекс верхавых балот, лясоў, заліўных лугоў, азёр і сельскагаспадарчых земляў. Тэрыторыя характарызуецца разнастайнасцю і кантрастнасцю экалагічных умоў, наяўнасцю ўнікальных прыродных комплексаў: буйных масіваў верхавых і пераходных балот, адкрытых нізінных балот, шматлікіх рэк і азёр, пясчаных дзюн; а таксама малапарушаных лясоў, у тым ліку і фрагментарных дубраў. На гнездаванні ў заказніку адзначана 175 відаў птушак, 44 віды занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі. Тэрыторыя мае рэгіянальнае значэнне для захавання **чорнага бусла, палявога луня, скапы, шэрага жураўля, вялікага кулёна.** Каз'яны маюць вялікае значэнне для птушак верхавых і пераходных балот: тут гняздяцца **сокал-шулёнак, пардва, залацістая сеўка, сярэдні кулён, кулік-селянец, звычайны гогаль.** Сутракаюцца **бурыя мядзведзі, барсукі, рысі.**

Тытулы: Ландшафтны заказнік, Рамсарскае ўгоддзе, Тэрыторыя важная для птушак міжнароднай значнасці

Метадалогія

Пры складанні спіса былі ўзяты пад увагу наступныя параметры:

а) колькасць відаў і памер папуляцый звяроў, што маюць высокі міжнародны статус аховы (Катэгорыя Уязвімы (VU) IUCN);

б) колькасць відаў і асобінаў птушак з высокім міжнародным статусам аховы (Катэгорыі Пагражаемы (EN), Уязвімы (VU) IUCN);

в) плошча біятопаў, што ахоўваюцца на еўрапейскім узроўні (згодна з Бернскай канвенцыяй);

г) наяўнасць нацыянальнага ці міжнароднага статуса ў тэрыторыі.

Падчас аналізу выкарыстаны матэрыялы з баз дадзеных грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Бацькаўшчыны» і матэрыялы Інстытута экспрыментальнай батанікі НАН Беларусі

“Начныя жыхары ляСОЎ”. Уражанні ўдзельніцы летніка

Выхады на балота © Д.Кітель

Агульны фотаздымак © К.Тарасюк

Дзяніс Кіцель і Аляксандр Рак © Г.Трафімчук

Чарговы раз у вёсцы Залессе Пружанскага раёна 12 – 16 красавіка адбыўся арніталагічны летнік “Начныя жыхары ляСОЎ”. Удзел брали звыш 30-ці аматараў птушак і прыроды рознага ўзросту: не толькі старыя знаёмыя, але і новыя сябры. Прыемна, што ўжо не першы раз летнік наведваюць сябры з замежжа.

Асноўная частка ўдзельнікаў прыехала ў пятніцу абедам, а галоўным асобам лагера (Дзянісу Табунову, Андрэю Абрамчуку, Сяргею Сідаруку) хваляваўцца за дабрабыт кожнага давялося з моманту прыняцця першай заяўкі на ўдзел.

Як толькі нага першага бёрдуочара ступіла на зямлю залесскую, дзікую і пушчанскую, адразу пачаліся прыгоды. З першага да апошняга дня арганізатарамі летніка ладзіліся цікавыя выхады на балота Дзікое, якія суправаджаліся развешваннем новых штучных гняздоўяў для соў, праверкай заселенасці старых гняздоўяў і платформ, пошукам новых месцаў гнездавання птушак.

Штодзень на тэрыторыі лагера Дзяніс Кіцель займаўся кальцаваннем птушак, якія траплялі ў сетку-пастку. А ўвечары ўдзельнікі летніка аб'ядноўваліся ў групы і хадзілі на пошукі совападобных птушак. Самай чаканай на такіх выхадах была барадатая кугакаўка. Менавіта таму магчымасць на свае вушы пачуць, а лепей пачуць і ўбачыць яе, лічылася найвялікшым шчасцем для бёрдуочараў.

Немагчыма распавесці пра ўсе прыгоды ў Залессі. Там былі вячоркі ля вогнішча, спевы пад гітару, праверка сетак, назіранне за совамі, начныя паходы на сычыка, электронныя прэзентацыі, позня вечары і раннія раніцы.

Нават агульная фотасесія - на Залессі гэта ўжо падзея! Ці меранне даўжынёй... спіса ўбачаных відаў птушак. А знаёмствы з новымі і цікавымі людзьмі? А сустрэча са сваімі старымі сябрамі? Столькі ўражанняў, столькі пазітыву!

Юля Траццяк, сябра АПБ.

Балота Дзікое © К.Тарасюк

«Птицам все возрасты покорны» – узнавая новое о птицах и о себе!

Полевая работа © Л.Пшеницына

Общая фотография © Л.Пшеницына

Наблюдения за птицами © Л.Пшеницына

Завершился проект АПБ, который на протяжении нескольких лет имел крылатое название «Птицам все возрасты покорны». Его цель – вовлечение пожилых людей в активную природоохранную деятельность через организацию их досуга.

Реализуя этот проект, мы старались разнообразить досуг людей пожилого возраста в Минске, Сморгони, Шумилино и Борисове. Среди них были участники Великой Отечественной войны, малолетние узники фашистских лагерей, блокадники Ленинграда, дети, родившиеся во время ВОВ и пережившие все ее беды, ветераны труда.

Для пожилых людей были организованы мероприятия по знакомству с птицами, их голосами, особенностями поведения. Они приняли активное участие в акциях «Птицы на кормушке», «Осенние дни наблюдений за птицами», «Соловьиные вечера», «Зимние учеты птиц». Даже среди орнитологов вряд ли найдутся энтузиасты, которые смогли бы покормить зяблика с рук. Участникам проекта это удалось в одном из самых загадочных парков Минска – Лошицком, во время соловьиной экскурсии. А все потому, что птиц можно не только изучать, но и любить.

На тематических встречах проводились разнообразные творческие мастер-классы, на которых пожилые люди создали удивительные поделки на тему птиц из войлока, ткани, бумаги, глины и других материалов.

Особенно запоминающимися стали выездные экскурсии в условия дикой природы. Во время экскурсии в заказник «Соколиный» пожилые люди из клуба «Ветеран» ОАО «МАЗ» и Совета ветеранов педагогического труда Советского района г. Минска разместили искусственные гнезда для пустельги. Надолго запомнятся увлекательные экскурсии в заказник «Сорочанские озера» в Островецком районе, в Березинский биосферный заповедник, в Козьянский заказник, ботанические экскурсии за лекарственными травами. Участники проекта из Борисова почтили память защитников нашей Родины, посетив комплекс «Партизанский лагерь» в центре экологического туризма «Станьково».

Одним из самых ярких событий проекта стал III чемпионат по спортивной орнитологии для пожилых людей. Одной из точек дислокации в Минске стал заказник «Лебяжий», где участники проекта из клуба «Ветеран» ОАО «МАЗ» и Совета ветеранов педагогического труда Советского района г.Минска смогли насчитать 25 видов птиц. Минская команда разделила второе место с командой бёрдвотчеров из Шумилинского совета ветеранов, которой руководила председатель Шумилинского отделения АПБ Ирина Синкевич. Победителем чемпионата стала команда пожилых людей из Совета ветеранов Борисовского района и общественной организации «Бабнуф» из Борисова, участники которой под профессиональным руководством Семёна Левого и Анжелы Журавель насчитали 30 видов птиц!

Участники проекта приняли активное участие в IV Фестивале неформального образования 2013: пожилые люди сами организовали мастер-класс «Бёрдвотчинг для всех поколений», а серия фотографий «Птицам все возрасты покорны» получила главный приз народного голосования и второе место за серию фотографий в области неформального образования.

Мероприятия проекта создали прекрасную возможность для диалога старшего поколения и молодежи о природе и птицах. В Сморгони участники групп, которые работали на базе Католического молодежного центра им. Св. И.Боско под руководством Ю.Клевец, вместе с детьми из кризисных семей из Сморгонского социально-педагогического центра помогали птицам. В Минске студенты-волонтеры из волонтерского отряда «Слон» (БГУКИ) под руководством А.Байко участвовали в организации мероприятий и интервьюировании участников.

Подводя итоги проекта, можно сказать, что за это время участники смогли узнать много нового о птицах, природе и о себе, научились изготавливать и развешивать домики и кормушки для птиц, участвовали в совместных праздничных мероприятиях, нашли много новых друзей, с которыми смогли поделиться своим непростым жизненным опытом.

Мы с надеждой смотрим в будущее, ведь после завершения проекта пожилые люди смогут продолжать знакомиться с птицами и природой в информационных центрах, которые будут созданы на базе проектных учреждений.

Проект АПБ реализуется в рамках программы «Место встречи – диалог» при финансовой поддержке фонда «Память, ответственность и будущее» в сотрудничестве с Международным общественным объединением «Взаимопонимание».

Лидия Пшеницына, координатор проекта.

Клубы «Крылаты дозор». Опыт работы

Как привлечь детей к работе? Чем с ними заниматься? Чем интересна работа с детьми? Об этом нам рассказали руководители самых многочисленных клубов «Крылатый дозор».

Жанна Куцкевич
50 членов клуба, Мядельский р-н., д.Швакшты

Наталья Крутых
44 члена клуба, г.Жодино

Татьяна Либорец
63 члена клуба, Пинский р-н., д.Парохонск

Елена Паршута
47 членов клуба, Мядельский р-н., д.Лотва

Что для вас Клуб?

Для меня клуб в первую очередь – глаза детей. Они настолько увлечены! Дети были очень рады, когда получили определители, прибегали ко мне, показывали, какую птичку видели. Им очень интересно наблюдать в бинокль за птицами. Да и мне самой это интересно.

Клуб – это возможность общаться с учащимися, это познание природы, новые знания, интересные игры, которые приходится придумывать. Вот это всё для меня клуб.

Для меня самое главное – интерес детей. К живой природе, к тому, что можно увидеть вокруг нас, к птицам. Это у ребят вызывает много эмоций, а моя задача – объяснить, рассказать об этом как можно больше.

Это дело моей жизни. Дети занимают важное место в ней, я всё стараюсь делать для них. Я организовала в школе клуб «Крылатый дозор» с целью помочь детям не просто изучать природу, но и любить её, а также с уважением относиться друг к другу. Клуб – это наше любимое дело, моё и детей.

Как вы организовываете вашу работу?

Я возглавляю КД, детки каждый год новые. Наблюдаем за птицами, проводим различные мероприятия.

Обычно мы собираемся раз или два в месяц. Обязательно перед экскурсией узнаём что-то новое о птицах: куда летят, зачем, кто это, как они поют и т.д. Проводим интересные экскурсии, на которых наблюдаем за тем, как птицы строят гнёзда. Также мы делаем скворечники. А ещё обязательно участвуем в акциях про птицу года. Дети рисуют, делают газеты, находят информацию в интернете и даже сами проводят экскурсии.

Раньше в школе я вела кружок, очень помогали в работе материалы АПБ. Сейчас больше проводим экскурсий. Участвуем в акциях, наблюдаем за птицами, проводим учёты.

В этом году нас 47 человек. В состав клуба входят дети младшего и среднего школьного возраста. Старшие детки помогают работать с младшими. Мы подключаем к работе не только классных руководителей, но и родителей, проводим совместные мероприятия.

Как удалось привлечь такое большое количество детей?

Когда они видят практическую деятельность, приходят и просятся сами. Особенно малыши, старшие ребята другим заняты, а начальным классам это очень интересно. Видя нашу работу, они идут за нами.

Дети видят, что мы ходим соловьёв вечером слушать, посещаем экскурсии, ведём учёты. Им это интересно, и они хотят присоединиться.

Детей привлекать даже не надо, им и так это интересно. Я стараюсь привлечь их к реальному, рассказать что-то, показать, что наша природа действительно уникальная. И таким образом у них появляется интерес.

Началось всё с пяти детей, они приглашали своих знакомых, друзей, одноклассников, родственников на акции. Мы просто проводим мероприятия, дети о них слышат, принимают участие и хотят работать с нами.

Какое мероприятие самое любимое у детей?

Самое любимое – весенние дни наблюдений за птицами. Классные руководители приходили ко мне за биноклями и наблюдали со своими детками. В этом году мы делали скворечники, а потом проверяли, в чей заселились птицы. Также у нас в школе устраиваются походы, когда мы ездим по Беларуси и тоже наблюдаем за птицами, как они поют, изучаем их голоса.

Наверное, больше всего ребята любят подкармливать птиц. А также им очень нравятся акции по птице года. Зимняя акция «Птицы на кормушке» тоже нравится. Мы специально ставим трубу подзорную, наблюдаем, заготавливаем корма. Дети любят, когда есть какие-нибудь действия.

Любое мероприятие на природе детям нравится. Особенно если оно практического характера: наблюдения, экскурсии и т.д.

Дети принимают активное участие в конкурсах рисунков, в акции «Живая весна», «Соловьиные ночи», в мероприятиях по птице года. Проходят у нас экскурсии, в бинокли наблюдаем за птицами, детям нравится.

Расскажите интересный случай из вашей работы.

Осенью к нам в школу пришёл аист. Он у нас жил, дети его подкармливали, очень за него переживали. Потом мы связались с Нарочанским парком, и аиста забрали.

Раньше, когда мы выходили на экскурсии, у всех детей птицы чёрного цвета была обязательно ворона. Я у них спрашиваю: «Точно ворона?», они уверенно: «Да!». Поэтому у нас было много ворон.

За всё время было много случаев, но про один мне дети сами напоминают. Когда снега весной выпало много, а птицы уже все прилетели, они оказались в сложной ситуации. Все птицы, даже те, которые боятся людей, подходили близко, мы их подкармливали. Они понимали, что человек сможет им помочь.

«Ахова птушак Бацькаўшчыны» ежегодно выдаёт детям карточки членов организации. Но наши ребята однажды сделали свои удостоверения друга АПБ, вклеивали туда фотографии и раздавали.

Дзьмітры Вінчэўскі, аўтар ідэі:

Адкуль з’явілася ідэя стварэння клубаў?

Ідэя з’явілася, напэўна, тады, калі “Ахова птушак” стала больш вядомай. У арганізацыі пачалі браць удзел у якасці сябраў у ільготнай катэгорыі параўнальна шмат школьнікаў. У РСПБ даўно добра працуюць ажно 2 рознастатутныя Клубы: для дзетак і падлеткаў. Па іх прыкладзе было вырашана, што больш эфектыўна працаваць са школьнікамі праз іх настаўнікаў ці кіраўнікоў гурткоў у пазашкольных установах па наступнай схеме: АПБ працуе з кіраўнікамі гурткоў (запрашае на летнікі і трэнінгі-семінары, рассылае метадычныя выданні і г.д.), а ўжо настаўнікі арганізуюць працу са сваімі гуртkоўцамі.

Як вы сабе ўяўляеце арганізацыю працы з дзецьмі?

На мой погляд, сама ідэя стварэння Клубаў КД была добрая, як і сістэма двухузроўневай працы. Шкада, што неабходная настаўнікам метадычная і іншая падтрымка адбываецца не сістэматычна. Гэта не дае магчымасці бесперапыннага пераходу дзетак і падлеткаў з Клубаў КД у іншыя катэгорыі сяброўства АПБ у якасці студэнтаў, а потым у дарослыя – сямейныя. Вялікая частка іх не працягвае сяброўства па-за Клубам, але, на мой погляд, гэта выдатная магчымасць павялічыць нашы шэрагі сярод тых, хто з дзяцінства ведае, што такое “Ахова птушак Бацькаўшчыны” і чым яна займаецца.

Удод – в Беларуси, Орлан-белохвост – в России, Золотистая щурка – в Украине

Бекас © vogelart.info

Орлан-белохвост © vogelart.info

Морянка © en.academic.ru

«Ахова птушак Бацькаўшчыны» уже 14-ый раз выбирает птицу года. В 2013 ею стал удод.

Но не только у Беларуси есть своя птица года. Во многих других странах также из года в год выбирают птичий символ. В их числе наши ближайшие соседки – Россия, Украина, Латвия. В Эстонии, Чехии, Германии, Словакии, Италии птиц любят не меньше нашего.

Птицей года 2013 в России был выбран гордый и царственный **орлан-белохвост** *(Haliaeetus albicilla)* – крупнейшая хищная птица, обитающая на огромных просторах евразийского континента. Интересно, что характерное белое оперенье хвоста у этой птицы появляется только на седьмой год жизни. В первые два года орланы-белохвоты имеют тёмное оперенье, на третий год светлеет клюв, светлые пятна появляются на спине. На четвёртый год жизни клюв становится жёлтым, появляются светлые пятна на груди, на пятый – белеет хвост, светлеет голова. На шестой год у птицы по краю хвоста ещё есть еле заметная тёмная кайма. Орлан-белохвост занесён в Красную книгу Российской Федерации.

Золотистая щурка *(Merops apiaster)* стала украинским символом этого года. Это разноцветная птичка выглядит очень экзотично. Щурок называют «пчелоедками». Это объясняется тем, что их любимой добычей являются пчёлы, шмели, осы. Везде, где только можно, они в первую очередь ищут этих насекомых, а если не находят, то ловят жуков, бабочек, саранчу, кузнечиков, стрекоз.

Морянка *(Clangula hyemalis)* – птица года 2013 в Латвии. Самцов морянок можно узнать по интересному черно-белому рисунку оперения и длинному и тонкому хвосту , который постоянно приподнят над водой. Уникальной особенностью этого вида семейства утиных, является трёхразовая линька в году, в результате чего птицы имеют разные наряды в разное время года.

Птицей года в Эстонии стала **серая куропатка** *(Perdix perdix)*. Эта исключительно наземная птица питается семенами и иногда насекомыми, на деревья садится крайне редко. Серая куропатка могла стать птицей года в Беларуси. На Съезде АПБ участники выбирали из трёх кандидатов: снегирь, удод, серая куропатка. Но, обогнав конкурентов, победил удод.

Ласточка-береговушка *(Riparia riparia)* обитает на всех материках кроме Австралии и Антарктиды. Этот вид семейства ласточковых моногамен, то есть на одну самку приходится один самец. Гнездится большими колониями. Для гнезда строится нора на высоком обрывистом берегу водоёма или реки с мягким, сыпучим грунтом. Пара у этих птиц может сформироваться до и после окончания строительства норы. Когда строительство подходит к концу, одинокие самцы взъерошивают перья на голове, кружат около своей постройки, кричат, подзывая самку. Сформировавшаяся пара усаживается рядом на краю норы и весело щебечет. Чехия выбрала ласточку-береговушку птицей 2013 года.

А Германия своим символом в этом году выбрала **бекаса** *(Gallinago gallinago)* – небольшую птицу с очень длинным, прямым и острым клювом. Населяет болота, сырые луга, топкие берега водоёмов. Питается рыбой и водными беспозвоночными. Интересно, что от английского названия этой птицы произошло слово «снайпер»: из-за небольшого размера и особенностей полёта охотникам очень трудно попасть в бекаса.

Городская ласточка *(Delichon urbica)* – птица года в Словакии. Этих птиц также называют воронками. Летают воронки быстро и ловко. Однако это не всегда спасает их от пернатого хищника – сокола-чеглока. Наиболее уязвимы они бывают на берегах водоёмов, когда собирают комочки грязи для строительства норок. В 2004 году в Беларуси вышла марка с изображением этой птицы.

Мелодичная и «скрипучая» **иволга** *(Oriolus oriolus)* стала птичим символом Италии. Это очень подвижная птица, она быстро и бесшумно перепрыгивает с ветки на ветку в густой листве деревьев. Летает быстро и волнообразно. Отличается своим пением: иногда издаёт резкий и совсем немузыкальный крик, который напоминает мяуканье испуганной кошки, когда ей наступили на хвост, издалека слышен мелодичный свист птицы, напоминающий звуки флейты – «фиу-лиу-ли».

Выбор символа года – мероприятие, которое призвано привлечь внимание населения к красоте природы и птиц, которые живут рядом с нами, указать на проблемы некоторых видов птиц, заинтересовать участвовать в конкурсах и акциях, связанных с экологическими проблемами.

Алеся Скидан

Пытанні арнітолагу

Кожны дзень у офіс "Аховы птушак Бацькаўшчыны" тэлефануе шмат людзей з самымі рознымі пытаннямі пра птушак. Мы сабралі самыя папулярныя з іх. Наш арнітолаг Сямён Левы знайшоў простыя адказы.

1. Як вызначыць від птушкі?

Каб вызначыць від птушкі патрэбна дапамога палявога вызначальніка. Трэба ўважліва разглядзець птушку. На што трэба звярнуць увагу: памеры птушкі, афарбоўка апярэння, паводзіны, голас. Але не абавязкова ведаць гэта ўсё. Дастаткова некалькіх характарыстык, або нават адной адметнай. Далей трэба адшукаць вашую птушку на старонках вызначальніка. Хутчэй за ўсё перад вамі звычайны, шырока распаўсюджаны від, а не нейкая рэдкая птушка, але могуць быць выключэнні.

2. Як чалавек можа дапамагчы параненай птушцы? Якую канкрэтную дапамогу можна аказаць?

Калі вы знайшлі на вуліцы параненую птушку, то самае лепшае, што вы можаце зрабіць – паказаць яе спецыялісту – ветэрынару. Але калі вы не можаце гэта зрабіць тэрмінова, то лепш стварыць для яе камфортныя ўмовы да наведвання ўрача: пакласці птушку ў скрынку на штo-небудзь мяккае, не падпускаць дзяцей і дамашніх жывёл. Пры першай магчымасці – звяртайцеся да спецыяліста.

3. Чым можна карміць птушак летам?

Летам лепш не падкармліваць птушак. Таксама лепш зняць свае кармушкі да зімы. Птушкі ў цёплы час могуць саматойна знаходзіць. Калі ёсць такая магчымасць, то летам больш карысна стварыць сталыя крыніцы вады. Птушкі будуць наведваць іх каб піць і купацца. Памятайце, што з дзікай прыроды нават параненых птушак забіраць нельга

4. Што рабіць, калі знайшоў птушаня, які выпаў з гнязда?

Памятайце, што выкарміць і вырасціць птушаня вельмі складана нават для прафесіянала. Так што калі вы знайшлі яго, то лепш за ўсё проста прайсці міма, а не забіраць сабе дадому. Бацькі птушанят знаходзяцца дзесьці непадалёку і абавязкова паклапоцяцца аб ім. Такім чынам, вы дадзіце птушаняці вырасці, выжыць і навучыцца лятаць. Але калі яно аказала на дарозе ці ў іншым небяспечным месцы, то лепш асцярожна перанесці да бліжэйшага куста і як мага хутчэй сыйсці.

5. Ці можна адносіць птушку дадому, каб аказаць дапамогу?

Калі вы знайшлі параненую птушку, то можна аднесці яе дадому (пры ўмове, што зараз нельга дабрацца да спецыяліста-арнітолага ці ветэрынара). Але калі гэта птушаня, то пакіньце яго на месцы, дзе знайшлі і не чапайце.

Грамадская арганізацыя
«Ахова птушак Бацькаўшчыны»
www.ptushki.org

Грамадская арганізацыя "Ахова птушак Бацькаўшчыны" – гэта найбуйнейшая прыродаахоўная арганізацыя Рэспублікі Беларусь. Яна працуе дзеля захавання біяразнастайнасці іэкалагічнай адукацыі. Арганізацыя налічвае каля 3500 сябраў, звыш 150 школьных клубаў "Крылаты дазор" і 14 аддзяленняў у розных кутках краіны. АПБ з'яўляецца нацыянальным партнёрам глабальнай прыродаахоўнай арганізацыі "BirdLife International".

Ахова птушак Бацькаўшчыны
ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ
№ 1 (52) - 2013

АПБ з'яўляецца нацыянальным партнёрам BirdLife International, глабальнай асацыяцыі прыродаахоўных арганізацый

(с) АПБ, 2012 Інфармацыйны бюлетэнь ГА "Ахова птушак Бацькаўшчыны",
Галоўны рэдактар: Віктар Фянчук
Рэдакцыйная рада: Сяргей Зуёнак, Ганна Трафімчук, Святлана Давідоўская
Карэктар: Людміла Шчэрба
Вёрстка: Зміцер Гупянец

№ 1 2013 год
Рэгістрацыйны №726 ад 12.10.2009 г.
Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Наш адрас:
© АПБ, 2013,
вул. Парніковая, 11, пак. 4, Мінск Беларусь
Тэл. (017) 263 01 30,
Факс (017) 263 06 13

(029) 223 06 13 МТС,
(029) 101 68 87 (velcom).
E-mail: info@ptushki.org
Сайт: www.ptushki.org
Для карэспандэнцыі: а/с 306, Мінск, 220050, Беларусь

Дзейнасць ГА "Ахова птушак Бацькаўшчыны" падтрымліваецца Каралеўскім таварыствам аховы птушак (RSPB), партнёрам BirdLife International у Вялікабрытаніі.

Надрукавана ў друкарні УП "Данарыт".
Ліцэнзія ЛП № 02330/0494183 ад 03.04.2009.
Наклад паас.
Передрук дазваляецца пры ўмове спасылкі на Інфармацыйны бюлетэнь
Замова №